

**Общинска стратегия за развитие на социалните услуги
(2016 – 2020)**

1 Въведение

1.1. Изработване и приемане на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги в Община Крушари

Общинската стратегия за развитието на социалните услуги в община Крушари (2016 – 2020) е разработена в съответствие с Общинския план за развитие на община Крушари (2014 – 2020г.) и в съответствие с Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Добрич.

Общинската стратегия се базира върху основните изводи, изведени в Анализа на нуждите на групи в риск в община Крушари, изготвен в периода февруари-март 2016г. Подробният финален доклад «Анализ на ситуацията и оценка на потребностите в община Крушари» е включен в Приложение №1 към Стратегията. Аналитичният доклад обобщава резултатите от проучването и оценката на потребностите от социални услуги в община Крушари, проведено през горе визирания период.

Водещият принцип, в основата на който стои изготвянето на стратегията е разбирането, че всяко човешко същество със своята уникалност на възможностите за реализация, без значение на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение в определен период от живота си трябва да бъде подкрепен. Чрез Общинската стратегия община Крушари се присъединява и към европейските принципи на хуманност и солидарност като осигурява достъпни и качествени социални услуги в община Крушари, интеграция на общности и отделни хора, адекватно адресирана грижа за хората от рисковите групи.

Съответствие с общински политики, стратегии и планове за развитие на община Крушари

Съответствие с международни, национални и местни политики. Стратегически документи на международно, национално, областно и общинско ниво.

Разработването на Стратегията за развитие на социалните услуги на общинско ниво е в съответствие с принципите, утвърдени в международни нормативни актове, в сферата на социалното развитие, като:

- Всеобща декларация за правата на човека на ООН;
- Конвенция на ООН за правата на детето;
- Конвенция за правата на хората с увреждания на ООН;

Документи на национално ниво:

- Актуализирана национална стратегия за демографско развитие на населението на Република България (2012 – 2030 г.);
- Национална концепция за насърчаване активния начин на живот на възрастните хора (2012 – 2030 г.);
- Национална стратегия за дългосрочна грижа;
- Национална стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България“;
- Национална стратегия за детето (2008 – 2018 г.);

Документи на областно и общинско ниво в област Добрич:

- Областна стратегия за развитие на област Добрич (2014 – 2020 г.);
- Общински план за развитие на община Крушари – 2016-2020 ;

- Общинска програма за закрила на детето;

Обхват и фокус на Общинската стратегия на община Крушари

Планираните услуги и мерки за социално включване ще се изпълняват на територията на цялата община през следващите пет години (2016 – 2020 г.).

Общинската стратегия обхваща всички уязвими общности, всички възрастови групи на територията на общината. Обхватът на стратегията покрива всички селища на територията на община Крушари. В този контекст общинското планиране има за цел да очертае насоките за създаване на мрежа от социални услуги, която отговаря на нуждите на рисковите групи ефективно както по отношение управлението на услугите, така и ефикасна по отношение на управлението на финансовия ресурс, който ще ползва.

Приоритети и цели на Общинската стратегия

Стратегията планира изпълнението на мерки и дейности, свързани с нуждите на рисковите групи, съобразно тяхната специфика.

Визия, ценности и принципи

Тази стратегия изразява желанието за създаване на условия за пълноценна реализация чрез грижа и подкрепа за местните общности, групи, деца и лица в риск.

Визия

Достоен живот в общността и равен достъп до качествени социални услуги, поставящи в центъра ползвателя; подкрепени рискови социални групи, деца и лица с увреждания, подобро качество на жизнената среда.

Ценности и принципи

Стратегията утвърждава следните принципи и ценности при планирането и предоставянето на социални услуги:

- Съответствие на социалните услуги с международните документи относно човешките права;
- Ефективност и ефикасност на социалните услуги и партньорствата;
- Равен достъп до услуги за всички живеещи на територията на община Крушари;
- Водещи интереси на потребителите при планиране и предоставяне на социални услуги;
- Създаване на гъвкави услуги, съобразени с конкретните нужди и потребности на потребителите;
- Иновативност в процеса на планиране и предоставяне на социални услуги;
- Насърчаване на услугите в общността;
- Ползване на услуги от резидентен тип само в краен случай;
- Предоставяне на възможност за участие на потребителите в процеса на планиране и потребление на услугите;
- Ефективност и прозрачност при усвояването на финансовите средства;
- Надграждане и усъвършенстване на съществуващи практики, опит и услуги;
- Подкрепа на персонала за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие с новите изисквания и стандарти;
- Законосъобразност и обвързаност с нормативната уредба на Република България – Конституция, Семейен кодекс, Кодекс на труда, Наказателен кодекс, Закон за закрила на детето, Закон за социално подпомагане, Закон за местното самоуправление и местната администрация, Закон за интеграция на хората с увреждания, Закон за закрила от дискриминация и др. както и съответните подзаконови нормативни актове.

Очаквани резултати:

В края на 5-годишния период от изпълнението на Стратегията, ще се постигне подобряване живота на уязвимите групи в община Крушари чрез промяна в обема, вида и качеството на предлаганите социални услуги:

- Увеличаване дела на услугите в общността и намаляване на услугите от институционален тип;
- Увеличаване дела на децата, отглеждани в семейна и алтернативна семейна среда;
- Създаване на условия за социално включване на социално уязвими рискови групи;
- Разкриване на нови услуги, резидентен тип за нуждаещи се възрастни хора и лица с увреждания;

Раздел I. Анализ и оценка на ситуацията.

1. Подготовка и организация

Процесът на разработване на Стратегията за развитие на социалните услуги в община Крушари стартира с изготвянето на общинския анализ на ситуацията и оценка на потребностите от социални услуги и тяхното обобщаване.

При разработването на Стратегията са използвани следните принципи и подходи на планиране:

- Планиране с участието на заинтересованите страни на общинско ниво;
- Съответствие с реалните потребности на лицата в риск;
- Изпълнимост и приложимост на планираните интервенции;
- Гъвкавост при определянето на съдържанието на планираните услуги и мерки.

Изводите от изготвения анализ са в основата на приоритетни направления за съдържанието на социалните услуги, изразяващи се в направления:

- **Развитие на услуги в общността за превенция на деца и семейства в риск, преодоляване на социалното изключване и изолация;**
- **Грижа за възрастните хора и лицата, и деца с увреждания;**
- **Развитие на човешките ресурси.**

В Стратегията са описани мерките, дейностите и индикаторите за постигане на общите и конкретни цели, системата за мониторинг и оценка, отговорностите и ролите на страните в процеса на изпълнението на Общинската стратегия, необходимите ресурси – човешки и финансови, оперативния план с времева рамка за изпълнение на стратегията. Постигането на набелязаните дългосрочни и конкретни цели в рамките на следващите пет години ще създаде условия за устойчиво подобряване на качеството на живота и жизнения стандарт на рисковите групи и общностите в неравностойно положение. Промяната в ситуацията ще бъде измервана чрез система от качествени и количествени индикатори за напредъка в решаването на идентифицираните проблеми и в модернизиранието на системата от социални услуги в община Крушари.

Общинската администрация и Общинския съвет отговарят за цялостно изпълнение на общинската стратегия за развитие на социалните услуги на територията на община Крушари.

Целеви групи

Общинската стратегия планира социални услуги и мерки за нуждаещите се жители на община Крушари. Тя е насочена към рискови групи и общности, идентифицирани в анализа на ситуацията.

Стратегията извежда приоритетно грижата за:

- **Деца в ранна възраст – до 6 години.**

Осигуряване на качествено предучилищно образование и повишаване обхвата на децата в детските градини са важни условия за намаляване на риска от отпадане от училище. За пълноценното развитие на децата през този период на детството се изисква стабилна, грижовна и интерактивна връзка със семейството. Стратегията предвижда създаване на услуги за насърчаване на отговорно родителство и подкрепа за отглеждане на децата в семейна среда.

- **Уязвими семейства с деца**

Подкрепата на семействата, а не само на децата в риск цели създаването на условия за задържане на децата в семействата им и за повишаване на качеството на грижа към тях. Услугите към семействата целят подкрепа за целостта на семейството и за развиването на уменията и ресурсите за социална интеграция на семейството като цяло и на индивидуалното развитие на неговите членове.

- **Деца необхванати, отпаднали или в риск от отпадане от училище**

Отпадането от училище и липсата на образование е един от най-сериозните фактори за изпадане в ситуация на множество рискове – бедност, противоправно поведение, насилие, зависимост и др. Стратегията предвижда комплекси интервенции между социалната и образователната сфера насочени към подобряване на тяхното взаимодействие, развиване на приятелска за децата образователна среда, преодоляване на социалните затруднения за посещаване на училище.

- **Деца и възрастни с увреждания**

Хората с увреждания изпитват затруднения в своята социална интеграция. Липсата на подкрепа за семействата им води до настаняването на значителен брой хора с увреждания в специализирани институции. Услугите и мерките за тези групи ще целят подкрепа за развитие на техните умения и способности и промяна на средата по посока на създаване на условия за интеграцията им.

- **Възрастни хора в институции**

Стратегията планира подобряване качеството на грижа в услугите за стари хора, така че средата и начина на организация да е близък до домашния и да дава възможност за достоен живот.

- **Самотни стари хора.**

Последните демографски тенденции в общината показват значителен дял на самотни стари хора, голяма част от които живеят в отдалечени населени места. Те изпитват затруднения в своето ежедневно обслужване, достъпа до здравеопазване и участието в социални мрежи. Услугите за самотните стари хора ще включват подкрепа в тяхното ежедневие за задържането им в обичайната им среда и посрещане на основните им нужди.

Раздел II

Стратегия за развитие на социалните услуги. Стратегически и специфични цели, мерки и дейности

Приоритетно направление 1:

Развитие на услуги в общността за превенция на деца и семейства в риск, преодоляване на социалното изключване и изолация

Обща цел 1. Предотвратяване на рискове, водещи към социално изключване и изолация на отделни хора и социални групи.

Специфична цел 1.1. Укрепване на мрежата от социални услуги и мерки за подкрепа на уязвимите семейства и децата, за предоставяне на добра грижа за децата, социална интеграция на семейството и децата и индивидуално развитие.

Мярка 1.1.1. Осъществяване на комплексна програма за ранно детско развитие с обхват на уязвимите семейства и деца

Дейност 1.1.1.1. Дейности по превенция на нежелана и ранна бременност, както и семейно планиране чрез участието на Комплекса за социални услуги за деца от 0 до 7 години и техните родители, училища, РЗИ, лични лекари, здравни медиатори, педагогически съветници др. ангажирани с проблематиката специалисти.

Дейност 1.1.1.2. Повишаване на родителския капацитет за адекватно и отговорно родителство. Услугите ще се предоставя в Комплекса за социални услуги за деца от 0 до 7 години и техните родители с мобилна услуга, детски градини с активното съдействие на здравни медиатори, лични лекари, лекари специалисти от доболничната, болничната и спешната помощ, ДСП, МКБППМН.

Дейност 1.1.1.3. Осигуряване на здравни грижи, свързани с превенция на детското и майчиното здраве съвместно с лични лекари детски заведения. Информирание и консултиране по въпроси, свързани с развитието на детето, неговите нуждите, идентифициране на проблем, свързани със здравословното състояние на детето. Услугите ще се предоставя в Комплекса за социални услуги за деца от 0 до 7 години и техните

Мярка 1.1.2. Превенция на изоставянето на деца и настаняването им в специализирани институции

Дейност 1.1.2.1. Подкрепа за развитието на социалните ресурси на уязвими семейства., която предвижда съвместна дейност на Комплекса за социални услуги за деца от 0 до 7 години и техните родители, ДСП, ДБТ, образователните структури, структури за професионално обучение, медицински професионалисти и лечебни заведения чрез информирание относно достъп до наличните форми на социално подпомагане и услуги, достъп до административни и други услуги; услуги по професионално ориентиране, квалификация и преквалификация, активни мерки на пазара на труда и заетост; подкрепа за достъп до здравни грижи – подкрепа и консултиране за здравно осигуряване и налични здравни грижи;

Мярка 1.1.3. Включване на поне 90% от децата в предучилищна възраст в детска градина и на 90% от децата в задължителна училищна възраст в подходяща форма на образование

Дейност 1.1.3.1. Изпълнение на общински политики и мерки за осигуряване на правото на децата на достъп до образователни услуги и превенция на отпадането от училище чрез :

- Осигуряване безплатен транспорт за децата и учениците, които подлежат на задължително обучение, до населеното място с детска градина или училище на територията на общината.
- Осигуряване на здравното обслужване и сигурността на детските градини и училищата.
- Осигуряване на условията за детското и ученическо хранене, спорт и отдих.

- Общините осигуряват условия за насърчване на прием в детските градини на деца при навършване на 2 годишна възраст съгласно Закон за предучилищното и училищното образование.

Мярка 1.1.4. Осъществяване на програми за превенция на всички форми на насилие над и от деца и подкрепа на жертвите на насилие, експлоатация и трафик.

Дейност 1.1.4.1. Реализиране на образователни програми и кампании за превенция на агресивно поведение сред децата, развиване на познание за насилието, неговите симптоми и уменията за защита от него.

Дейност 1.1.4.2. Прилагане на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца-жертви или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция.

Мярка 1.1.5. Превенция на рисковото поведение и подкрепа за преодоляване на последиците от него при деца и младежи.

Организирането на извънкласни занимания и дейности за деца – спорт, клубове по интереси и др.; включване в образователни национални, регионални и общински инициативи, свързани с опасностите и последиците от употребата на наркотици и алкохол, тютюнопушене, рисковото сексуално поведение и др.

Дейност 1.1.5.1. Възстановяване на извънучилищни дейности за осмисляне на свободното време на децата и учениците чрез клубове по интереси, ателиета, детски работилници, занимания със спорт и изкуство с активното участие на училища, детски градини, читалища, МКППМН.

Специфична цел 1.2. Разширяване на броя, капацитета и спектъра от дейности на социалните услуги за подкрепа на социалното включване на децата с увреждания.

Мярка 1.2.1. Подкрепа към родителите с цел превенция на изоставянето на деца с увреждания и намаляване на настаняването на деца с увреждания в специализирани институции с 30%.

Мярката включва комплекс от дейности за навременна диагностика и ранна интервенция в случаите на раждане на дете с ниско тегло и/или увреждане. Интервенцията е насочена към предоставяне на информация на семейството за медицинските аспекти на състоянието на детето, подготовка и подкрепа за необходимите грижи. Услугата включва и дейностите по ранно детско развитие. Предоставя се Комплекс за социални услуги за деца от 0 до 7 години и техните родители и други обществени организации.

Развитието на медико-социалните услуги/мерки за ранна диагностика на децата с увреждания и/или със здравословни проблеми и осигуряването на навременно лечение и рехабилитация е важно както за превенцията на изоставянето, така и за подобряване на грижите и възможностите им за възстановяване.

Услугата ще се предоставя под формата на специализирана медицинска консултация чрез Комплекс за социални услуги за деца от 0 до 7 години и техните родители.

Дейност 1.2.1.1. Разработване на механизъм за сътрудничество между системата на здравеопазването и социалните услуги в случаите на риск от раждане на дете с увреждане с цел предоставяне на психологически консултации и подкрепа на родителите преди и непосредствено след раждане на детето.

Мярка 1.2.2. Осигуряване на достъп до здравна грижа, медицинска и социална рехабилитация за децата с увреждания и подкрепа за техните семейства.

Планираните мобилни услуги към новоразкритите социални услуги ще обхващат децата с увреждания и техните родители във всички населени места от община Крушари.

Дейност 1.3.2.1. Разширяване дейността и увеличаване капацитета на ЦСРИ в община Крушари

Мярка 1.2.3. Осигуряване на качествено приобщаващо предучилищно и училищно образование за поне 70% от децата с увреждания.

Дейност 1.2.3.1. Приобщаване на децата и учениците с увреждания в подготвителните групи в детските градини и общообразователните училища чрез създаване на Екипи за подкрепа на личностно развитие, подпомагани от държавни и общински органи и структури и доставчици на социални услуги. Осигуряване на подкрепяща среда за децата с увреждания в детските градини и училищата чрез достъпна физическа и архитектурна среда; специално оборудвани стаи за индивидуална и групово работа; екип от специалисти – учители, педагогически съветници, психолози, логопеди, ресурсни учители, други специалисти; осигуряване на дидактични материали, учебни помагала.

Дейност 1.2.3.2. Развитие на капацитета на педагогическите специалисти за работа с деца и ученици с увреждания, разпознаване дете/ученик в риск и справяне със случаите на риск от преждевременно напускане на училище. Включване на помощник-възпитателите от детските градини в квалификационни дейности за повишаване на педагогически компетенции и формиране на умения за работа с деца с увреждания.

Приоритетно направление 2

Деинституционализация и подобряване качеството на резидентната грижа

Обща цел 2. Намаляване на дела на децата и възрастните, настанени в специализирани институции.

Специфична цел 2.1. *Да се намали броя на хората с увреждания в специализирани институции чрез развитие на алтернативна резидентна грижа от семеен тип.*

Мярка 2.1.1. Изграждане на алтернативни социални услуги от резидентен тип за настаняване на хора с увреждания, които имат нужда от резидентна грижа в среда, близка до семейната.

Дейност 2.1.1.1. Разкриване на центрове за настаняване от семеен тип за хора с увреждания.

Дейност 2.1.1.2. Устойчиво развитие дейността на функциониращото Защитено жилище за хора с умствена изостаналост в с.Крушари.

Дейност 2.1.1.3. Оценка на човешките ресурси и планиране на допълнителна професионална квалификация на персонала съобразно новите социални услуги и/или дейности.

Дейност 2.1.1.4. Оценка на материалната база и ресурсите на институциите и планиране на използваемостта им.

Приоритетно направление 3

Развитие на социални услуги в общността за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение

Обща цел 3. Да се създадат условия за социално включване и интегриране на максимален брой хора от общностите в неравностойно положение, уязвимите групи и лица в община Крушари.

Специфична цел 3.1. *Да се осигурят условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания и старите хора в семейна среда.*

Мярка 3.1.1 Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа на хората с увреждания и техните семейства.

Превенцията на настаняването в специализирани институции за деца и възрастни е единствено възможно чрез предоставянето на адекватни, гъвкави грижи в домашна среда на децата с увреждания, възрастните с увреждания и старите хора.

Дейност 3.1.1.1. Осигуряване и доразвиване на услугата „Домашен помощник“ и „Личен асистент“ на проектен принцип по ОП РЧР.

Дейност 3.1.1.2. Увеличаване на броя на потребители на Домашния социален патронаж, увеличаване на обхвата на населените места в общините и разширяване на предлаганите дейности.

Дейност 3.1.1.3. Развиване на сезонна социална трапезария за социално слаби и самотно живеещи лица и семейства.

Мярка 3.1.2. Развиване на ЦСРИ с мобилни екипи за работа с хората с увреждания. .

Дейност 3.1.2.1. Осигуряване на информация, съдействие и посредничество от представители на ДСП и социалните услуги за улесняване на достъпа до медицински изделия, помощни средства, приспособления и съоръжения, добавки за социална интеграция и достъпна среда в дома на децата и възрастните с увреждания по програмите на АХУ и Закона за интеграция на хората с увреждания

Мярка 3.1.2. Активно посредничество на здравни медиатори за подобряване на достъпа до здравеопазване във високо рисковите ромски общности.

Дейност 3.1.2.1. Периодично организиране на здравно-информационни кампании по превенция и промоция на здраве.

Дейност 3.1.2.2. Съдействие за задължително обхващане на всички бременни от женска консултация независимо от техния осигурителен статус.

Дейност 3.1.2.3. Информиране на ромското население и подпомагане дейността по осъществяване на прегледи с мобилни кабинети за скрининг и ранна диагностика.

Дейност 3.1.2.4. Организиране на кампании “Имунизация” с подкрепата на Комплекса за социални услуги за деца от 0 до 7 години и техните родители, личните лекари, РЦЗ, МБАЛ за пълен обхват на децата от уязвимите общности в задължителните мерки за имунизация.

Мярка 3.2.4. Обхващане с хоризонтални мерки и целеви инициативи за социално включване на безработни, насочени към достъп до професионална квалификация, заетост и доходи.

Дейност 3.2.4.1. Включване в програми и мерки на ДБТ; инициране и изпълнение на проекти за професионална квалификация и заетост, финансирани по действащите национални програми за заетост и оперативни програми за развитие на човешките ресурси.

Дейност 3.2.4.2. Провеждане на мотивационни курсове, консултиране и оказване на подкрепа за реализацията на трудовия пазар – предимно към млади хора и семейства с деца в риск от ромската общност от Дирекции Бюро по труда и по проекти на НПО.

Специфична цел 3.3 – Създаване на условия за реинтеграция на рискови общности, индивиди и уязвими групи с рисково и зависимо поведение.

Мярка 3.3.1. Развиване на услуги за превенция на рисковото и зависимо поведение, насочени към младежи и възрастни.

Дейност 3.3.1.1. Развиване на дейности по превенция чрез ЦСРИ за подпомагане приобщаването на рисковите групи към обществото.

Дейност 3.3.1.2. Включване на родителите и семействата в смесени социално-образователни услуги и кампании за превенция на домашното насилие, трафика, зависимостите и рисковото поведение, изпълнявани от училища, училищни настоятелства и НПО.

Приоритетно направление 4

Грижа за старите хора за по-добър и достоен

Обща цел 4. Подобряване качеството на живота на старите хора във всички населени места в община Крушари.

Специфична цел 4.1. *Развиване на мрежата от социални услуги за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора.*

Мярка 4.1.1. Разширяване обхвата на социалните услуги в семейна среда за стари хора .

Дейност 4.1.1.1. Разширяване на капацитета в домашен социален патронаж.

Дейност 4.1.1.2. Включване на допълнителни дейностите в Домашния социален патронаж.

Дейност 4.1.1.3. Гарантиране на устойчивост на сезонни обществени трапезарии за социално слаби и самотно живеещи лица и семейства.

Мярка 4.1.2. Осигуряване на здравна и социална подкрепа на възрастни и самотни хора.

Дейност 4.1.2.1. Осигуряване и доразвиване на услугата Домашен помощник и Личен асистент по ОП РЧР.

Дейност 4.1.2.3. Продължаване на общинската подкрепа за дейностите на Клубовете на пенсионера=

Дейност 4.1.2.4. Разкриване на Центрове за настаняване от семеен тип за стари хора и стари хора с увреждания в община Крушари.

Мярка 4.2.2. Подобряване качеството на грижи в институциите за стари хора.

Дейност 4.2.2.1. Осигуряване на възможност за повишаване квалификацията на персонала, с оглед повишаването качеството на услугите.

Дейност 4.2.2.2. Поддържане на адекватна за нуждите на старите хора материално-техническа база, гарантираща добро обслужване, безопасна и сигурна среда.

Мониторинг и оценка на Стратегията

Цели и задачи на мониторинга и оценката

Системата за мониторинг и оценка е ключов инструмент за развитие на политики и програми в социалната сфера и особено – за дългосрочни и комплексни интервенции като Общинската стратегия за социалните услуги. Резултатите от мониторинга и оценката са основа за актуализацията на стратегията по отношение на приоритетните направления, дългосрочните цели и оперативните задачи в хода на изпълнението.

Конкретните цели и задачи на системата за мониторинг и оценка са:

**Общинска стратегия за развитие на социалните услуги – община Крушари
(2016 – 2020)**

1. Да осигурява постоянен поток от актуална информация за развитието на социалната среда в община Крушари чрез:
 - Наблюдение на промените в базовите индикатори за ситуацията;
 - Обратна връзка от целевите групи и преките потребители за вида и качеството на предоставяните услуги и подкрепа;
 - Обратна връзка от преките изпълнители на дейностите за трудностите в изпълнението на услугите, възможностите за усъвършенстване и нуждите от обучение и развитие на човешките ресурси.
2. Да обезпечи текущия мониторинг на изпълнението на дейностите по Стратегията на общинско ниво, чрез:
 - Събиране на информация за обема и преките резултати от осъществяваните дейности (услуги, анализ и сравнение със заложените количествени и качествени индикатори в Плана за действие).
 - Пряко наблюдение на хода, методите и начините на текущото изпълнение на планираните дейности, както и на степента на изпълнение на времевия график на дейности и резултати;
3. Да се изработят комплексни оценки на ефекта и цялостното въздействие от изпълнението на Общинската стратегия от гледна точка на целевите рискови групи. Оценката обхваща:
 - Релевантност – съответствието на целите и интервенцията спрямо реалните проблеми и конкретните потребности и възможности на рисковите групи;
 - Ефикасността на изпълнените дейности и постигнатите преки резултати по отношение на обема на дейностите, спазването на времевия график, планираните/вложените ресурси;
 - Ефективността на Стратегията – оценка на реалните ползи и ефекти за обхванатите потребители на услуги, както и на степента на обхващане на идентифицираните групи, индивиди и общности в риск от изпълнените дейности в община Крушари. Качеството на предоставените социални услуги се оценява през призмата на ефекта върху целевите рискови групи, като се оценяват ползите за потребителите-индивидуални и общи за рисковата група;
 - Въздействието на Общинската стратегия върху общия социален контекст, степен на постигане на дългосрочните цели, комплексна оценка на предизвиканите качествени промени в състоянието на социалната среда и рисковите групи;
 - Устойчивостта на дейностите, резултатите и ползите за целевите групи и продължението им след времевата рамка на Стратегията.
4. Да гарантира системното актуализиране на Общинската стратегия, подобряването на политиките за социално включване и постоянното усъвършенстване на социалните услуги и мерки чрез:
 - Предоставяне на конкретни препоръки, както за актуализиране на цялостната Стратегия по отношение на избраните приоритетни направления и цели, така и за оперативно корекции в дейностите и следващите етапи от изпълнението на предвидените дейности – социални услуги и мерки;
 - Системна обратна връзка от потребителите на услуги и препоръки за подобряване на вида и качеството на услугите в съответствие с реалните групови и индивидуални потребности;
 - Консултации и методическа помощ за усъвършенстване и подобряване на качеството на социалните услуги по места;

- Идентифициране на добрите практики и научените уроци от осъществяването на Областната стратегия и мултиплициране на натрупания опит по места.

Ресурси

Финансова рамка и източници на финансиране на социалните услуги в община Крушари

За финансиране на дейностите за реализация на Стратегията за периода 2016 г. – 2020 г. по години са нужни средства, посочени в РМС за 2015 г. и определени като държавно делегирани и местни дейности по функция 5 „Социално осигуряване, подпомагане и грижи”.

При определяне на източниците на финансиране се дава приоритет на делегирането от държавата на средства за общините, които са натоварени да предоставят социалните услуги съобразно местните потребности. Ето защо се очаква плавно покачване на местните разходи за социални дейности в абсолютна стойност при запазване на водещата роля на държавно делегираните средства в структурно отношение.

1.1 Отговорности и роли в изпълнението на стратегията

Ролите и задачите на общините и институциите на общинско ниво, доставчиците на услуги и другите заинтересовани страни в изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги се определят от техните компетенции, идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им.

1.1.1 Дирекция „Социално подпомагане” (ДСП)

Дирекция "Социално подпомагане" провеждат държавната социална политика на територията на общината по отношение на социалното подпомагане, закрила на детето; рехабилитация и социална интеграция на хората с увреждания и проучване на потребностите на населението в областта и в общините от социални помощи и социални услуги.

Роля и отговорности на Дирекциите социално подпомагане:

ДСП – гр.Добрич чрез отделите си „Социална закрила”, „Закрила на детето” и „Хора с увреждания” и „Социални услуги” носи отговорност и изпълняват конкретни задачи при реализирането на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги:

- Правят предложения до кмета на общината за предоставяне на социални услуги в съответната община;
- Правят предложения до РДСП – Добрич за откриване, реформиране и закриване на социални услуги, съобразно планираните дейности в стратегията;
- ДСП и ОЗД управляват случаите на хората и децата в риск; разработват оценки и индивидуални планове за децата и лицата, настанени в специализирани институции;
- Осъществяват сътрудничество между общинската администрация и неправителствени организации във връзка с областната стратегия и предвидените дейности в нея;
- Събират и актуализират данните на базовите индикатори и резултатите от изпълнение на социалните услуги;
- ОЗД подпомага интегрирането на деца детски градини и предучилищно образование; провежда дейности за изграждане на родителски капацитет, за задържане и реинтеграция на децата в училище и за превенция на рисково поведение.

Предвид основните си функции, ДСП имат отношение към всички заложили цели в Общинската стратегия за развитие на социалните услуги и това са задачи свързани с:

**Общинска стратегия за развитие на социалните услуги – община Крушари
(2016 – 2020)**

- Идентифициране и насочване на случаи към социални и здравни услуги за ранна превенция; подкрепа на семейства в риск от изоставяне на дете;
- Насочване на семействата на деца с увреждания към центрове и детски градини за получаване на гъвкава грижа;
- Насочване на семействата с увредени деца за ранна диагностика и навременна интервенция на увреждането;
- Работа по изграждане на връзка между децата, настанени в СИ и биологично или разширено семейство; реинтеграцията на деца в семейна среда;
- Консултиране и насочване на семейства с деца в риск към социални услуги;
- ДСП пряко отговарят за реструктурирането и реформирането на СИ за деца и за лица с увреждания;
- Подпомагат изграждането на алтернативни социални услуги;
- Подпомагат общините при идентифициране на нуждаещите се стари хора от услуги в общността и други.

Община Крушари

Община Крушари отговаря за цялостното изпълнение на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги на своята територия. За тази цел тя разработва, приема и прилага Общинска стратегия за развитие на социалните услуги (2016-2020). Общината разработва, приема и осъществява годишни планове за действие.

Местните власти разработват и изпълняват **интегрирани политики за развитие** на хората в риск на тяхната територия като комбинират ресурсите и координират дейностите в сферата на социалното подпомагане, образование, здравеопазване, политики на пазара на труда, водени от интересите и нуждите на групите и хората в риск. Общините са доставчик на социални услуги. Общините развиват интегрирани политики в подкрепа на децата в риск, хората с увреждания и старите хора. Общините осъществяват годишен мониторинг и оценка на изпълнението на социалната услуга и оценка на нуждите на групите в риск.

Общините се ангажират да предоставят за сведение на Областния съвет за развитие всички проекти, с които се кандидатства за финансиране на дейности по изпълнението на Областната стратегия за развитие на социални услуги. Определените като ключови участници в изпълнението на стратегията докладват поне веднъж годишно на заседание на Областния съвет за развитие за извършеното, за трудностите, които срещат, както и да правят предложения за подобряване на Стратегията.

Общински съвет:

- Обсъжда и приема Общинска стратегия за развитие на социални услуги на територията на общината и годишния оперативен план за изпълнението ѝ по предложение на кмета на общината;
- Одобрява докладите за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги по предложение на кмета на общината;
- Съгласува проектни предложения за финансиране на социални услуги, които ще се развиват на територията на общината и планирани в Областната стратегия.
- Взема решения, свързани с развитие на СУ на територията на общината (откриване, закриване, разширяване, дофинансиране и пр.).

Ролята на кмета на общината е ключова за цялостното изпълнение на Областната стратегия за социалните услуги на общинско ниво. Кметът на общината:

- Организира изработването на общинските програми и планове за развитие на социални услуги на територията на общината и на програмата за реализацията му и след

съгласуване с Обществения съвет по социално подпомагане ги внася за обсъждане и приемане от Общинския съвет;

- Организира разработването на общинските секторни политики и – след гласуването в Общинския съвет – организира цялостното им изпълнение. Кметът и общинската администрация осъществяват съгласуването на дейностите за развитие на социалните услуги с общите хоризонтални мерки за социално включване;
- Ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги;
- След съгласуване с Обществения съвет представя годишен и заключителен доклад за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги за одобряване от Общинския съвет;
- Участва в осъществяването на годишен мониторинг и оценка на изпълнението на общинския план за развитие на социалните услуги като част от Областната стратегия;
- Търси възможности за финансиране от различни финансови източници за реализиране на конкретните общински дейности, планирани в съответния общински компонент на областната стратегия.

Общественият съвет по социално подпомагане и услуги

- Обсъжда на областната стратегия и включения в нея общински компонент,
- Осъществява на обществен контрол върху развитието на социалните услуги и инициативи, съобразно стратегията;
- Стимулира партньорството между местната власт и доставчиците на социални услуги за реализиране на планираните дейности в стратегията на територията на общината.

Местните власти носят конкретни отговорности също за иницирането и изпълнението на хоризонталните политики и мерки за социално включване. В този контекст, общината поема и основната отговорност за изпълнението на мерки за социално включване, предвидени в Стратегията, като:

- Координират и иницират развитието на програми за повишаване на родителския капацитет, задържане на децата в училище, повишаване на качеството на образование и превенция на рисково поведение на деца съвместно с училища, ЦСРИ, МКБППМН;
- Отговарят и осигуряват условия за обхващане на всички деца на територията на общината в подготвителни групи и класове, гарантира спазването на задължителното изискване за записване на ученици в първи клас след завършена предучилищна подготовка в общинските училища;
- Координират и иницират развитието на програми в училищата за превенция на отпадането от училище и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи;
- Развиват интегрирана политика за подкрепа на хората в пенсионна възраст чрез комбиниране на ресурсите на Домашен социален патронаж, националните и оперативните програми за предоставяне на грижи в домашна среда и за осигуряване на заетост (НПСПОЗ), клубовете на пенсионера и читалища. Разширяват функциите на патронажа и развиват мобилни екипи за предоставяне на домашни грижи;
- Осигуряват условия за посещаване в масови детски градини и училища на деца с увреждания, включително с осигуряване на транспорт и на достъпна среда.

Дирекция „Бюро по труда“

Дирекция „Бюро по труда“ - гр. Добрич участва в планирането и изпълнението на програми и активни мерки за интеграция на пазара на труда на хора в риск (лица с увреждания, младежи, отпаднали от училище, трайно безработни, със специално внимание към

**Общинска стратегия за развитие на социалните услуги – община Крушари
(2016 – 2020)**

безработните от обособените ромски общности) и мерки за подкрепа на семействата на групи в риск.

Основната роля на Дирекция "Бюро по труда" по изпълнението на стратегията включва:

- Участие в разработването на областни и местни програми за заетост и за обучение на рискови групи;
- Разработване на мерки и програми съвместно с общината за професионална квалификация и включване на пазара на труда на възрастни с увреждания и на роми, живеещи в затворени етнически общности;
- Посредничество между работодатели и безработни от рисковите групи с цел намиране на работа;
- Съвместни дейности с институциите от други сектори (системата на здравеопазването, образованието и социалните услуги, териториалните органи на изпълнителната власт, органите на местното самоуправление, ръководствата на регионалните структури на представителните организации на работниците, служителите и на работодателите, НПО) при прилагането на общинската стратегия за развитие на социалните услуги

*Общинска стратегия за развитие на социалните услуги – община Крушари
(2016 – 2020)*

**Раздел III. Обобщена таблица за съществуващите и планираните за разкриване услуги в община Крушари (2016 – 2020 г.)
по приоритети**

Приоритетно направление 1

Развитие на услуги в общността за превенция на деца и семейства в риск, преодоляване на социалното изключване и изолация

Услуга, Вид	Потребители			Капацитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
Комплекс за социални услуги за деца от 0 до 7 години и техните семейства”	Деца и родители от уязвими етнически групи в частност ромската общност, деца които не посещават ЦДГ или не получават друг тип услуга за грижа за деца, деца, за които родителите не полагат достатъчно грижи, родители живеещи в лоши жилищни условия, бъдещи родители;	1	Община Крушари	50	Интегрирани услуги – образователни, здравни и социални Образователна интеграция на децата и учениците от социално слаби семейства в от етническите малцинства Мотивиране на деца и семейства за включване на децата в образователната система.	с.Крушари и населените места от община Крушари	Нова, Проектно финансиран е по ОП РЧР

**Общинска стратегия за развитие на социалните услуги – община Крушари
(2016 – 2020)**

					Консултиране и психологическа подкрепа на семейства с деца с увреждания.		
ЦСРИ с мобилна услуга	Деца и възрастни с увреждания ; Възрастни със здравословни и социални проблеми, деца с девиантно поведение;	1	20		Насърчаване развитието на личностните ресурси, изграждане на и поддържане на умения и самостоятелност на деца и възрастни с различни по вид и степен увреждания; Осигурява подкрепа, на услугата на деца и лица от различни рискови групи или в неравностойно социално положение. Организира работа с близки на	с.Крушар и	Налична ДДД

*Общинска стратегия за развитие на социалните услуги – община Крушари
(2016 – 2020)*

Приоритетно направление 2

Деинституционализация и подобряване качеството на резидентната грижа

Услуга, Вид	Потребители			Капацитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
Център за настаняване от семеен тип за възрастни с умствена изостаналост, деменция;	Възрастни хора с увреждания – умствена изостаналост;	1	Община Крушари	28	Предоставяне на 24-часова специализирана грижа за възрастни хора с умствена изостаналост и лица с деменция, които са в невъзможност да организират бита си и се нуждаят от постоянна подкрепяща помощ; Осигуряване на условия и среда, максимално близка до семейната с фокус върху запазване и възстановяване на социални умения и грижа за себе си;	с. Крушари	Нова ДДД
	Възрастни хора с увреждания – деменция;	1					

**Общинска стратегия за развитие на социалните услуги – община Крушари
(2016 – 2020)**

Приоритетно направление 3

Развитие на социални услуги в общността за социално включване на уязвими групи и лица в неравностойно положение

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местопо- ложение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
Домашен социален патронаж	Възрастни хора, лица и деца с трайни увреждания;	1	Община Крушари	100	Доставка на храна по домовете на потребителите;	С.Крушари и населените места от община Крушари	Налична МД
Личен асистент и домашен помощник	Деца и лица с различни увреждания, възрастни хора с трайни увреждания или с тежко здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се самообслужват; самотноживеещи стари хора;	1	Община Крушари	60	Осигуряване на грижи в семейна среда за деца и възрастни, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си; осигуряване на подкрепяща и заместваща грижа за лица в трайна невъзможност да полагат грижи за себе си;	С.Крушари и населените места от община Крушари	Налична , финансирана по Проект „Подкрепа за достоен живот” ОП РЧР
Обществена трапезария	Лица и семейства на месечно подпомагане; лица с доказана липса на доходи и близки, които да се грижат за тях; самотно	1	Община Крушари	40	Осигуряване на топла храна през есенно-зимния период	С.Крушари и населените места от община Крушари	Налична Финансира се от МТСП чрез фонд „Социална закрила”

**Общинска стратегия за развитие на социалните услуги – община Крушари
(2016 – 2020)**

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местопо- ложение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
	живеещи лица и семейства, получаващи минимални пенсии; скитащи и бездомни деца и лица;						
Клуб на пенсионера	Лица в пенсионна възраст	9	Община Крушари	250	Социално включване на хората в пенсионна възраст; осигуряване на занимания и мероприятия в свободното време на нуждаещите се лица.	С.Крушари и населени- те места от община Крушари	Налична МД

Приоритетно направление 4

Грижа за старите хора за по-добър и достоен живот

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местопо- ложение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
Дом за стари хора	Стари хора в невъзможност да организират ежедневието си и изпаднали в условията на социална	1	Община Крушари с. Добрин	25	Комплекс от услуги за осигуряване на качествена и здравословна храна, медицински грижи,	С.Добрин, община Крушари	Налична ДДД

**Общинска стратегия за развитие на социалните услуги – община Крушари
(2016 – 2020)**

Услуга, Вид	Потребители			Капа- цитет	Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местопо- ложение	Статус (нова или налична)
	Целеви групи	Брой	Териториален обхват				
	изолация;				развлекателни, рехабилитационни и психологически услуги		

**Общинска стратегия за развитие на социалните услуги – община Крушари
(2016 – 2020)**

Етапи в изпълнението на стратегията

Стратегията за развитието на социалните услуги в община Крушари обхваща 5-годишен период (2016 – 2020), в който се обособяват два етапа с продължителност по 3 и 2 години за изпълнение на стратегията, всеки от които започва с период на подготовка и интензивно оперативно планиране, както следва:

	Период	Дейности
Подготвителен етап	2016, първа половина	<ul style="list-style-type: none">• Изготвяне и приемане на Общинска стратегия• Оперативно планиране на интервенцията през първите 3 години• План за действие 2016
Първи етап	2016 - 2017	<ul style="list-style-type: none">• Изпълнение на дейностите по стратегията
Оценка и препланиране	2017, четвърто тримесечие – 2018, първо тримесечие	<ul style="list-style-type: none">• Междинна оценка на постигнатите резултати и ефекти от стратегията• Препланиране на следващия тригодишен етап в съответствие със заключенията и препоръките от междинната оценка
Втори етап	2018 – 2020	<ul style="list-style-type: none">• Изпълнение на дейностите по стратегията
	2020	<ul style="list-style-type: none">• Финална оценка на въздействието от Общинската стратегия

Подготовката за стартиране на Стратегията през първото тримесечие на 2016 г. обхваща няколко основни компонента, чрез които се поставя основата за успешното изпълнение на същинските дейности и постигането на целите, резултатите и цялостния ефект от общинската стратегия.

1) Приемане на Областната стратегия на общинско ниво:

- Изготвяне и приемане на Общински стратегии – планове за социалните услуги на основата на Областната стратегия;
- Адаптиране на общинските планове за развитие на социалните услуги към приоритетите, целите и принципите на Областната стратегия.

2) Оперативно планиране, създаване на процедури и комуникационни канали за обмен на информация.

3) Утвърждаване ефективно взаимодействие между партньорите, механизми на сътрудничество между заинтересованите страни, мрежи за изпълнение на Стратегията:

- Осигуряване на партньорство и подкрепа от заинтересованите страни на ниво община;
- Осъществяване на информационни срещи и консултации между представители на общински съвет, общинска администрация, доставчици и други представители на общността;
- Провеждане на срещи и открити дискусии с НПО, граждани, (практиката на подобни срещи следва да продължи най-малко 2 пъти годишно при планиране на развитието на социалните услуги и отчитане на резултатите от дейностите по предоставяне на услугите; споделяне на опит и добри практики).

Комуникационна програма

Важно условие за ефективното реализиране на Общинската стратегия за развитие на социалните услуги е политиката за предоставянето на информация до обществеността. Общността трябва да разполага с пълна и обективна информация за всяка стъпка при реализиране на дейностите в стратегията. Реализирането на стратегията ще се съпровожда от

различни информационни мероприятия, които ще осигурят нейната публичност, както в процеса на разработване, така и по време на реализация.

Принципи, цели и методи

Комуникационната програма се основава на следните основни принципи:

- *Прозрачност* – информиране на обществеността за изпълнението на дейностите по Общинската стратегия за развитие на социалните услуги;
- *Координация* с други стратегии, програми, планове за развитие, изпълнявани от държавната и местната власт;
- *Позитивност на комуникационните послания* – изграждане на климат на доверие и съпричастие с всички заинтересовани страни с оглед на ефективното изпълнение на Общинската стратегия за развитие на социални услуги.
- *Широко междусекторно партньорство*, сътрудничество и екипност в комуникационния обмен.
- *Достъпност на информацията* – достигане на информация до най-голям брой заинтересовани лица.

Основните целеви групи са:

- Органи и институции на държавната и местната власт;
- Изпълнителни агенции;
- Териториални структури на държавните органи и институции;
- Неправителствени организации;
- Доставчици на социални услуги;
- Приоритетни целеви групи на общинската стратегия за социални услуги;
- Потребители на социални услуги;
- Лидери на обществено мнение;
- Медии;
- Широката общественост;

При изпълнението на стратегията ще се търси съгласуване и взаимодействие с всички заинтересовани страни, участвали в разработването на стратегията и за нейното изпълнение. Комуникационната стратегия ще подкрепя инициативи на гражданското общество, стимулирани от Общинската стратегия за развитие на социалните услуги, както и местни НПО, насочени към групи, които трудно могат да бъдат достигнати чрез средствата за масово осведомяване.

Механизмите и подходите, които ще се прилагат при изпълнението на комуникационната програма включват:

- Създаване на устойчива информационна среда чрез ефективно използване на различни начини и форми за комуникиране и промотиране на Общинската стратегия за развитие на социални услуги: рекламиране, лобизъм, групи за натиск, изграждане на идентичности, реклама.
- Установяване на приемливи норми и параметри на взаимоотношения между участниците в комуникационния процес – всички заинтересовани страни от изпълнението на стратегията;
- Изграждане на адекватна и възпроизвеждаща се информационна среда чрез:
 - ◆ Подаване на достатъчна информация в общественото пространство;
 - ◆ Търсене на отзвук и обратна връзка от предоставената информация;
 - ◆ Предвиждане на възможности за коригиращи действия;

Комуникация чрез Интернет и информационни материали. Поддържане и актуализиране на информацията за общинската стратегия за развитие на социалните услуги в уеб сайтовете на партньорите и на заинтересованите страни. Разработване и публикуване на тематични

*Общинска стратегия за развитие на социалните услуги – община Крушари
(2016 – 2020)*

информационни материали, съобразени с визията, целите и приоритетите на общинската стратегия за развитие на социалните услуги.

Целта на комуникационната програма е да популяризира сред широката общественост и заинтересованите страни ползите, положителните ефекти и резултатите от изпълнението на Общинската стратегия за развитие на социални услуги (2016 – 2020).